Het Koninklijkhuis op de Vlucht

elegraaf

D, waarin opgenomen de „Amsterdamsche Courant".
tigd te Amsterdam. Directeur: F. H. J HOLDERT.
8 mei 1940 18 PAGINA'S

Het Huis van Oranje
verlaat
zijn post nooit.

Door P.F.v.d.Meer sr

Pentahof@planet.nl

www.pentahof.nl

Dit is uitgave no. 951 van het Lage Landen Leerhuis

Datum 08-03- 2016

Inleiding

Van een Website op Internet het volgende verhaal:

Waarde K, Een mooie site met het ware verhaal:

https://gerarddeboer45.wordpress.com/2013/12/01/de-ongrondwettige-vlucht-van-koningin-wilhelmina-en-haar-regering-mei-1940/

Gerard45 Tweede Wereldoorlog & aanverwante artikelen

Berichtnavigatie

← Over de jodentransporten, de NS en de Londense ballingenregering

Nederlandse onderzeeër K-XVII in 1941 opgeblazen door Britse geheime dienst? →

De ongrondwettige vlucht van koningin Wilhelmina en haar regering (mei 1940)

Posted by Tegenlichters 1

Terwijl de strijd nog in volle gang was – en er nog dagelijks Nederlandse militairen sneuvelden – vluchtte koningin Wilhelmina en haar regering op 13 mei 1940 naar Engeland.

Vijf dagen daarvoor, op 8 mei 1940, had de Nederlandse pers nog het volgende uit de mond van prinses Juliana vernomen:

De Telegraaf, 8 mei 1940

legraaf

waarin opgenomen de „Amsterdamsche Courant", te Amsterdam. Directeur: F. H. J. HOLDERT.

18 PAGINA'S

Het Huis van Oranje verlaat zijn post nooit.

AMERIKAANSCH AANBOD AFGEWEZEN.

EEN aanbod van den in Nederland geboren schrijver Hendrik van Loon om zijn huis op Long Island als toevluchtsoord ter beschikking te stellen van het Nederlandsche koningshuis, in geval Nederland zou worden binnengevallen, is op hoffelijke, maar besliste wijze afgewezen.

De heer Van Loon heeft, zoo meldt de „Daily Telegraph" uit de Amerikaansche stad Greenwich, in antwoord op zijn telegram, een schrijven van prinses Juliana ontvangen, waarin Zij namens Haar Moeder en prins Bernhard zegt, dat de schrijver als een geboren Nederlander en een student in de Nederlandsche geschiedenis behoorde te weten, dat vijf eeuwen lang het Huis van Oranje voor geen enkel gevaar op de vlucht is geslagen. „Onze plaats is hier in Nederland," zoo voegde de prinses er aan toe „of er gevaar dreigt of niet. Wij zullen nooit onzen post verlaten."

(Merk op dat prinses Juliana schreef dat Van Loon behoorde te weten dat vijf eeuwen lang het Huis van Oranje voor geen enkel gevaar op de vlucht is geslagen. Dit is natuurlijk bezijden de waarheid, want in 1795 was stadhouder Willem V ook al met zijn gezin naar Engeland gevlucht.)

– In de ochtend van 13 mei 1940 kwam het prinselijk gezin aan in Harwich.

– Om 10 uur die ochtend vertrok koningin Wilhelmina naar Hoek van Holland, waar een Engelse torpedobootjager [*de HMS 'Hereward'*] op haar wachtte.

– Een uur eerder [rond 9 uur] had het kabinet-De Geer te horen gekregen dat de koningin zou vetrekken. Waarheen was niet duidelijk.

– 's Avonds om 19.20 uur vertrok ook de ministerraad met een Engelse torpedobootjager uit Hoek van Holland naar Engeland, echter zonder de ministers Steenberghe en Van Rhijn, zonder enige opdracht aan de opperbevelhebber generaal Winkelman, zonder bericht aan de voorzitters van de Kamers en zonder enige overdracht van bevoegdheden aan de secretarissen-generaal.

– Minster Steenberghe heeft later de secretarissen-generaal en generaal Winkelman in een bijeenkomst in kennis gesteld van het uitwijken van koningin en regering en het gezag overgedragen aan Winkelman. *(Bron: Drs. R.L. Schuursma, 'Bericht van de Tweede Wereldoorlog', p.378-379.)*

Nieuwe Leidsche Courant, 13 mei 1941

HET VERTREK DER KON. FAMILIE

Het D.N.B. meldt uit Berlijn, dat onlangs vertegenwoordigers van de Duitsche weermacht in het gebouw van de Sureté Nationale te Parijs documenten hebben gevonden van het bijzondere commissariaat van de Fransche politie te Calais. Daaronder bevindt zich de volgende mededeeling, die de afdeelingscommissaris van de Fransche politie te Calais, G. Nicouleau, op 12 April 1940 heeft gedaan aan den directeur-generaal van de Sureté Nationale, aan den prefect van Arras, aan den onderprefect te Boulogne en aan den commandant-generaal van het eerste militaire district te Rijssel, betreffende het eventueele vertrek van de koninklijke familie en de Nederlandsche regeering naar Engeland:

„Van zeer betrouwbare Engelsche zijde is het volgende vernomen:

In geval van een schending van het gebied van den Nederlandschen staat door het Duitsche leger zal de koninklijke familie en de regeering van dit land naar Engeland vluchten, waar reeds alle maatregelen getroffen moeten zijn voor de ontvangst van deze personen. Mijn correspondent voegt hieraan toe, dat 25 Nederlandsche vliegtuigen voortdurend gereed worden gehouden om bij het eerste alarm de doorluchte personen van Nederland naar Londen te brengen"

(Toen generaal Winkelman in krijgsgevangenschap geraakte, ging het gezag over naar Rijkscommissaris Seyss-Inquart.)

THIS DOCUMENT IS THE PROPERTY OF HIS BRITANNIC MAJESTY'S GOVERNMENT 249

SECRET. Copy No. 23

W.P. (40) 158
(*Also C.O.S.* (40) 362)
May 17, 1940

TO BE KEPT UNDER LOCK AND KEY.

It is requested that special care may be taken to ensure the secrecy of this document.

WAR CABINET

WEEKLY RÉSUMÉ
(No. 37)
of the
NAVAL, MILITARY AND AIR SITUATION
from 12 noon May 9th to
12 noon May 16th,
1940

4. Three Dutch merchant vessels with bullion were safely escorted to the United Kingdom, but a small Dutch pilot vessel with some bullion on board was sunk between Rotterdam and The Hook. Diamond stocks were also transferred to the United Kingdom. A number of Dutch merchant ships was evacuated from Dutch ports, and the S.S. *Phronatus* arrived in the Downs with 900 prisoners of war. Refugees were evacuated from Dutch ports, and on the 13th May H.M. the Queen of the Netherlands arrived at Harwich in H.M.S. *Hereward*; the remainder of the Royal family, the Dutch Government, Diplomatic Corps and Legations Staffs of the Allies also safely arrived in the United Kingdom.

Op 13 mei 1941 stond er het volgende in de Nieuwe Leidsche Courant en andere dagbladen te lezen:

Dit 'vluchtverhaal' werd lange tijd als Duitse propaganda beschouwd, totdat in het archief van het Britse War Cabinet een niet eerder gepubliceerd document werd aangetroffen, waaruit glashard bleek dat er wel degelijk in de herfst van 1939 via de Engelse gezant Neville Bland volop onderhandelingen gaande waren met de Britten over het vertrek van het Nederlandse koninklijke gezin naar Engeland.

Hieronder de eerste voorbereiding op 13 november 1939 (klik **HIER** voor de bijzonderheden).

THIS DOCUMENT IS THE PROPERTY OF HIS BRITANNIC MAJESTY'S GOVERNMENT

Printed for the War Cabinet. November 1939.

SECRET. Copy No. 39

W.M. (39)
81st Conclusions.

TO BE KEPT UNDER LOCK AND KEY.

It is requested that special care may be taken to ensure the secrecy of this document.

WAR CABINET 81 (39).

CONCLUSIONS of a Meeting of the War Cabinet held at 10 Downing Street, S.W. 1, on Monday, November 13, 1939, at 11·30 A.M.

The Netherlands. The grant of asylum to Queen Wilhelmina, the Government and the ex-Kaiser in the event of a German invasion.

7. *The Secretary of State for Foreign Affairs* drew attention to telegram No. 197, dated the 11th November, 1939, from His Majesty's Minister, The Hague, asking whether, in the event of German invasion of the Netherlands, we should be prepared to grant asylum in this country to Queen Wilhelmina and her family and to the Netherland Government. No approach had been made to him on this question, but he was anxious to be able to give an immediate answer if the question were asked.

The War Cabinet agreed—

That the Secretary of State for Foreign Affairs should inform His Majesty's Minister, The Hague—

(*a*) that, if the question were put to him officially, he was authorised to state that His Majesty's Government were prepared to grant asylum in this country to Queen Wilhelmina and her family and to the Netherland Government;

(*b*) that, as regards the ex-Kaiser, we should greatly prefer that arrangements should be made for him to find asylum in Sweden, but that, if this were to prove impracticable, we should in the last resort be prepared to receive him and members of his family in this country.

Leidsch Dagblad, 24 februari 2001

De vlucht van koningin Wilhelmina naar Engeland op 13 mei 1940 was niet zo onverwacht als tot nu toe is aangenomen. Een maand eerder al was het effectenbezit van de vorstin bij de Midland Bank in Londen gedeponeerd. De Haagse bankier van Wilhelmina, het bankiershuis Furné en Co, liet op 13 april 1940 aan de directie van de Midland Bank weten dat zijn cliënte mogelijk op korte termijn al over het effectenbezit zou willen beschikken. De aandelen en obligaties stonden geregistreerd onder de naam Van Buren, het pseudoniem dat de koninklijke familie nu nog gebruikt.

De historicus Kikkert schrijft in zijn boek 'De Prins in Londen':

'De mythe dat de Oranjes min of meer onverwacht in de meidagen 1940 gedwongen werden het vaderland te verlaten, terwijl zij dat nooit van plan waren, kan inmiddels als achterhaald worden beschouwd. Er waren eerdere, meer en uitgebreidere voorbereidingen voor een vertrek getroffen dan algemeen bekend is geworden; de weergave in het beeldvormende standaardwerk van dr. Loe de Jong is in dit opzicht op z'n minst onvolledig. De Prins der Nederlanden ging dus mee naar Engeland en volgde daarbij een van de vluchtroutes, die voorafgaande winter nauwkeurig was bepaald. Nog vijf dagen vóór de Duitse inval had prins Bernhard, slechts vergezeld van één ondergeschikte, alle wijkplaatsen en vluchtroutes persoonlijk geïnspecteerd. Wilhelmina vond het niet nodig de ministers op de hoogte te stellen van haar vertrek, ook niet de eerste minister jhr. D.J. de Geer (CHU) en minister van Oorlog A.Q.H. Dijxhoorn (partijloos). Zij bleven tot het laatste ogenblik onkundig van Wilhelmina's plannen.' *(Bron: J.G. Kikkert, 'De Prins in Londen', 2004, p.10-12.)*

Krantenknipsel uit 1946
Na de oorlog moest Bernhards imago opgepoetst worden

HUIS TEN BOSCH, 's-Gravenhage, 10 mei 1940. Prins Bernhard in de paleistuin, gewapend met een Lewis-mitrailleur.

Krantenknipsel van juni 1940

DAT Prinses Juliana met haar beide kinderen uitweek naar het volkomen veilige Canada is te begrijpen.

MAAR dit alles geldt niet voor den ritmeester van het Nederlandsche leger, die de echtgenoot van Prinses Juliana is. Hij was officier, had onvoorwaardelijk en daadwerkelijk aan den strijd moeten deelnemen en zoonoodig door zijn dood de eer en het bestaansrecht van het huis van Oranje dienen hoog te houden. Hij heeft absoluut niet aan den strijd deelgenomen, hij is eenvoudig zoo veilig en snel mogelijk naar het buitenland gevlucht.

De Prins der Nederlanden ging dus mee naar Engeland en volgde daarbij een van de vluchtroutes, die in de voorafgaande winter, toen Nederland nog neutraal was, nauwkeurig was bepaald. Nog vijf dagen vóór de Duitse inval had prins Bernhard, slechts vergezeld van één ondergeschikte, alle wijkplaatsen en vluchtroutes persoonlijk geïnspecteerd.

J.G. Kikkert, 'De Prins In Londen' (2004, p.10)

Gedeelte uit een OSS (CIA)-rapport d.d. 6 september 1945

DECLASSIFIED
Authority NND877092
By NARA Date 2/23/07

~~SECRET~~

About a month before Holland was occupied by German troops Prince Bernhard was entertained in Herr Fritsche's home in Laeren, near the city of Amsterdam. Virtually all of the people attending this social were employees or officials of I. G. Farben, including among others, Frank-Fahle, Herr Bossler, Prokurist of the British India Department of I. G. (last heard from he was in the Wehrmacht), Herr Pazze, an Italian, formerly member of the board of I. G.'s British Indian subsidiary, Chemdyes, Ltd., who is now manager of I. G.'s Italian affiliate, Bianchi, S.A., near Milan; Herr Behrens, a Hollander, now living in Switzerland, who was the leading figure of the Havero Trading Company with which I. G. had close connections.

In the course of a long conversation Prince Bernhard confided that he would find it very difficult to lead the Dutch troops in battle against the Germans. Information of this kind was transmitted by Frank-Fahle to the German Military Authorities.

Frank-Fahle is the son-in-law of Professor Erwin Selck, a member of the Vorstand of I. G. Farben, an SS-man and leading Nazi functionary.

De reactie van oud-minister-president Colijn

Verontwaardiging over het vertrek van de Nederlandse regering en over de capitulatie deed Colijn de gal overlopen, zoals bleek uit het hoofdredactionele commentaar 'Het Einde' dat op 15 mei 1940 in De Standaard verscheen. Zonder het woord zelf uit de pen te laten vloeien, beschuldigde hij de ministers toch wel degelijk van lafheid.

Dr. H. Colijn
De Standaard, 15 mei 1940

Bij dit alles kwam nu de smadelijke vlucht van de Regeering. Terwijl onze mannen bij honderden en duizenden werden neergeworpen, zochten de Ministers de veiligheid.

Daarvoor moge een fraaie juridische constructie opgezet kunnen worden, deze vlucht was psychologisch een fout van zoodanige grootte, dat we de gevolgen ervan nog niet kunnen schatten.

Wie gisteren het oor te luisteren legde, op straat of in de huizen, hoorde niet alleen algemeen tonen van diepe verslagenheid, maar ook van verbittering en verbeten woede. Men voelde zich door de Regeering in den steek gelaten. Waarvoor moeten wij vechten, zoo hoorden we tal van militairen zeggen, als de Regeering de beenen neemt?

Het is ongelooflijk hoeveel kwaad, althans in een stad als Den Haag, deze houding heeft gesticht.

Och ja, we weten wel, dat men allerlei argumenten kan aanvoeren om die vlucht goed te praten, maar dat maakt — we hebben het zelf beproefd — op het volk niet den minsten indruk.

We zullen nu maar niet meer gewagen van de ongrondwettige daad om den zetel van de Regeering buiten het Rijk te vestigen, hoewel er gelegenheid bestond om hem te verplaatsen naar veiliger gebied binnen het Rijk. Omtrent dit alles zullen t.z.t. de verantwoordelijkheden vastgesteld moeten worden. Maar voorloopig blijven we zitten met een in het buitenland gevestigd Kabinet, dat — zoo we ons niet sterk vergissen — het vertrouwen van waarschijnlijk 95 pCt. van het Nederlandsche volk mist.

Bericht.

Gisteren zou Dr. Colijn voor de radio gesproken hebben. Dat ging niet door om redenen die thans voor onze lezers niet meer ter zake dienende zijn. Maar onmiddelijk waren er personen die van dit niet-doorgaan gebruik maakten voor andere doeleinden. „O, die is er ook al van door gegaan", was de vriendelijke commentaar. Wat kennen deze menschen Dr. Colijn toch slecht. Dr. Colijn pleegt niet op de vlucht te gaan. Hij voelt zich een met het Nederlandsche volk, in tegenspoed zoowel als in voorspoed. Daarom blijft hij waar hij is, zoolang men hem laat waar hij is.

De reactie van de burgemeester van Zwolle, Arnoldus van Walsum

En zo sprak burgemeester Van Walsum op 15 mei 1940 voor de radiodistributie de bevolking toe: “Dat de koningin met de regering vlucht, terwijl er nog jongens voor haar in het vuur gaan, is misdadig.

Deze handelwijze is mij onbegrijpelijk voor een vorstin uit het Huis van Oranje”.

Opmerking van oud-verzetsman mr. J.E van Starp in 1950

‘Toen de Duitsers in mei 1940 ons land onder de voet liepen, is onze toenmalige regering gevlucht, ons daarbij in de grootste moeilijkheden aan ons lot overlatende. Achteraf is door deze lieden het voorwendsel ***)** bedacht dat zij doelbewust naar Engeland zouden zijn gegaan om van daaruit de strijd tegen de overweldiger voort te zetten. Daargelaten dat aan zo’n voorwendsel niet de minste waarde kan worden toegekend, indien dit verzonnen is, schiep dit een valse indruk omtrent de mentaliteit van deze lieden; de indruk namelijk, dat plichtslievendheid, strijdkracht en vaderlandsliefde de drijfveer van hun handelen was, en wij hier in Holland hebben daar in al onze ellende maar al te graag in geloofd. In Londen werd dit gezelschap gecompleteerd door zeer vele, soms hoge officieren, die in de meidagen het laagste hadden gedaan wat een militair maar kan doen, namelijk hun regiment in oorlogstijd in de steek laten. ***)** Dit is later door de Parlementaire Enquête Commissie bevestigd.’ *(Bron: mr. J.E. van Starp, ‘De dolkstoot in de rug van het Nederlandse volk’, 1950, p.32-33.)*

Dat men er in de loop van de oorlogsjaren, niet in de laatste plaats door de propaganda van Radio Oranje, anders over is gaan denken, neemt niet weg dat velen op 14 mei 1940 diep verontwaardigd waren en zich in de steek gelaten voelden. Heel wat manschappen van de marinekazerne te Amsterdam smeten die dag uit pure frustratie de wapens en munitie in het IJ. In Den Haag is het voorgekomen dat men slalommend de straat over moest vanwege de her en der uit de ramen geworpen statieportretten van de ontkomen koningin. Nog steeds leven er ooggetuigen die dit kunnen bevestigen. *(Bron: Nanda van der Zee, De Volkskrant, 27 februari 2001.)*

Bijzonderheden betreffende artikel 21 van de grondwet (citaten)

Artikel 21: ***'In geen geval kan de zetel der Regering buiten het Rijk worden verplaatst.'*** *(Bron: J.A. Fruin, 'De Nederlandse wetboeken', p.4.)*

Koningin Wilhelmina op 6 september 1898 bij de aanvaarding van de kroon: *'Ik zweer aan het Nederlandsche volk, dat ik de grondwet steeds zal onderhouden en handhaven. Ik zweer dat ik de onafhankelijkheid van het grondgebied des Rijks met al Mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat ik de algemeene en bijzondere vrijheid en de rechten van alle Mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke wetten te Mijner beschikking stellen, zooals een goed Koning schuldig is te doen. Zoo waarlijk helpe Mij God almachtig!'*

'Wilhelmina heeft met haar vlucht naar Londen op 13 mei 1940 haar eed op alle fronten geschonden. Zo overtrad zij het [pas in 1983 geschrapte] artikel 21 uit de grondwet, dat verbood dat de zetel van de regering buiten het rijk zou worden geplaatst. Door de grondwet te overtreden had de Nederlandse regering zichzelf in feite opgeheven.' *(Bron: Nanda van der Zee, De Groene Amsterdammer, 14 mei 1997.)*

'Volgens artikel 21 van de in 1940 geldende grondwet mocht de zetel van de regering *'in geen geval'* naar het buitenland worden verplaatst. De Nederlandse regering die gedurende de oorlog vanuit Londen opereerde heeft dus in feite de grondwet geschonden.' *(Bron: 'Wilhelmina krijgshaftig of laf?', NRC, 19 maart 2001.)*

'Met haar ongrondwettelijke vlucht naar Londen had de vorstin de Staat der Nederlanden op een presenteerblaadje uitgeleverd aan de Duitsers, die Nederland tot hun eigen verbazing vrijwel rimpelloos zagen transformeren in een vazalstaat.' *(Bron: Nanda van der Zee, De Groene Amsterdammer, 3 februari 1999.)*

'Door Wilhelmina's reeds in de herfst van 1939 geplande vlucht kwam het aanvankelijk door de Duitsers geplande militair bestuur in Nederland (per decreet op 9 mei 1940 aangesteld) te vervallen en werd het vervangen door een civiel bestuur onder leiding van de notoire antisemiet Seyss-Inquart, die het Nederlandse ambtenarenapparaat volledig naar zijn hand wist te zetten.' *(Bron: Nanda van der Zee, De Groene Amsterdammer, 3 februari 1999.)*

'Naar de geest van het oorlogsrecht waren de Duitsers zelfs verplicht om ook het civiele bestuur over te nemen nadat Wilhelmina met haar vlucht had geabdiceerd. Toen de ministers haar achterna gingen, betekende dat het einde van de grondwet. De overdracht van de regeringsmacht aan generaal Winkelman was al onwettig. Volgens het oorlogsrecht waren de Duitsers vanaf dat moment verplicht het civiele bestuur over te nemen. Ze moesten de orde handhaven. Debellatio, zo noemen de geleerden dat. Vanaf dat moment mochten de Duitsers alle maatregelen die ze maar wensten aan het burgerlijk bestuur voorschrijven. Seyss-Inquart was het wettige Nederlandse gezag. Je zou kunnen zeggen dat Nederland met het aantreden van Seyss-Inquart als Rijksstadhouder ook geen bezet land meer was, maar een vazalstaat van Duitsland was geworden.' *(Bron: Mr. Henri Look, De Groene Amsterdammer, 14 mei 1997.)*

Generaal von Falkenhausen, 30 mei 1940

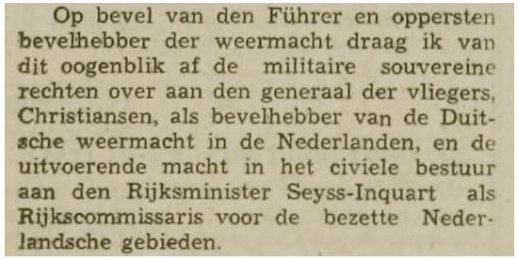

Op bevel van den Führer en oppersten bevelhebber der weermacht draag ik van dit oogenblik af de militaire souvereine rechten over aan den generaal der vliegers, Christiansen, als bevelhebber van de Duitsche weermacht in de Nederlanden, en de uitvoerende macht in het civiele bestuur aan den Rijksminister Seyss-Inquart als Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden.

'De koningin mag dan wel Londen tot zetel van de regering uitroepen, maar dat is volgens de grondwet een onmogelijkheid en bovendien een loze kreet als men tegelijkertijd de feitelijke macht bij Winkelman achterlaat. In dat licht is het niet moeilijk de koningin te beschouwen als iemand die vrijwillig de benen had genomen naar een zelfgekozen ballingsoord, waar ze niet door een formele regering, maar door een groep rebellen zonder gezag werd omgeven.' *(Bron: Nanda van der Zee, 'Om erger te voorkomen', 1997/2, p.151.)*

'Men had [in Londen] geen enkele moeite met de grondwetsbepaling die zei dat de zetel van het Rijk nimmer buiten Nederland kon worden verplaatst terwijl dat toch met ingang van 13 mei 1940 wel degelijk het geval was.' *(Bron: Koos Groen, 'Er heerst orde en rust', 1979, p.35.)*

'De Nederlandse regering week in mei 1940 naar Londen uit. Zoveel weet iedereen nog wel. Maar er was elders nog vrij Nederlands grondgebied: Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederlands-Indië. Het publiek mag best weten dat er tussen Londen en Batavia in 1940-1941 een intensieve gedachtewisseling is geweest over het uitwijken van de Nederlandse regering, inclusief de Vorstin, naar Nederlands-Indië. De Minister van Koloniën te Londen en de Gouverneur-Generaal te Batavia waren daar voorstanders van. Minister van Buitenlandse zaken en koningin Wilhelmina voelden er minder voor, de laatste waarschijnlijk totaal niets. Naarmate de oorlogsdreiging in het Verre Oosten toenam ebde de discussie over de zetelverplaatsing weg. Wat historisch overeind blijft is: de Nederlandse regering en koningin konden naar Nederlands gebied uitwijken.' *(Bron: Prof. dr. N. Beets, NRC, 29 september 1979.)*

Leeuwarder Courant, 1 juli 1942

Reeds het feit, dat de voormalige Koningin en leden van haar laatste regeering in het moederland wèl tot een verblijf in Londen een toevlucht namen en er niet de voorkeur aan gegeven hadden, zich naar een der overzeesche gebieden te begeven, ontlokte destijds aan de West-Indische pers wrevelige commentaren.

Tusschen bittere opmerkingen lieten diverse West-Indische bladen destijds evenwel toch nog in hun commentaren de hoop doorschemeren, dat indien misschien een directe overkomst uit bijzondere politieke overwegingen niet mogelijk was, zulk een komst dan toch zeker op een later tijdstip kon worden tegemoet gezien.

Ben Endlich over de meidagen 1940 en de vlucht van koningin Wilhelmina

"Op 10 mei 1940 werd ik ingedeeld bij een groep met bestemming Rotterdam. Als bewapening kreeg ik een geweer mee, daterend uit het eind van de 19e eeuw, zonder draagriem, plus zestig patronen en twee handgranaten met het dringende verzoek 'er toch vooral zuinig op te zijn'. Maar het vertrek naar Rotterdam werd afgeblazen. Men vertelde ons over de vlucht – nog niet eens wetende dat die al ruim een half jaar tevoren gepland en georganiseerd was – van koningin Wilhelmina op 13 mei naar Engeland met in haar kielzog het van niets wetende kabinet, met uitzondering van de twee jongste ministers die later volgden. Verbijstering, onbegrip, woede om het zich in de steek gelaten voelen, streden in mijn kop om de voorrang. Daarin stond ik niet alleen. Toen ik uit verbittering mijn geweer en munitie in het water van het IJ smeet, volgden de anderen mij na. Wij voelden ons verraden – althans zo verging het mij – door het symbool om wie wij ons uniform droegen voor koningin en vaderland! Hoe koningsgezind ik ook gebleven ben – daar

heeft mijn Indische opvoeding van indertijd wel voor gezorgd – dat het verraad was, vind ik tot op de dag van vandaag. Immers, koningin Wilhelmina's vertrek liet het bestuurlijk vacuüm achter dat aan Hitler de gelegenheid bood, het reeds door hem ingestelde militaire bestuur te vervangen door een nationaal-socialistisch civiel bestuur. Dit heeft niet alleen immense gevolgen gehad voor het jodendom ***)** in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar ook voor de Nederlandse politie die daardoor het directe verlengstuk werd van Rauters Duitse politie. Dat alles was in flagrante strijd met het alom gehoorde alibi van het 'landsbelang'. Hier heeft louter persoonlijk belang een rol gespeeld, anders had de koningin de zetel van de regering – en dat had ze volgens de grondwet ook moeten doen – niet buiten, maar binnen het rijk verplaatst: naar Nederlands-Oost-Indië! Het hierop betrokken artikel in de grondwet is geheel verdwenen, na publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 17 februari 1983 als 'plechtig aangekondigde veranderingen in de Grondwet'. Het is op zijn zachtst gezegd een merkwaardig feit, dat de Toelichting die uitsluitsel zou moeten geven over deze wijziging – ondanks al mijn pogingen die op te sporen – ontraceerbaar blijkt te zijn. Precies twee weken nadat ik mijn wapentuig in het IJ had gegooid, werd ik uit krijgsgevangenschap ontslagen. Nog steeds kijk ik er met verbazing op terug hoe snel het gewone dagelijkse leven na die vijf oorlogsdagen, nu onder Duitse bezetting, zich hernam. De bloemenveilingen in Aalsmeer vonden na een week alweer plaats, het openbaar vervoer kwam dadelijk op gang, de Beurs ging open alsof er niets was gebeurd, de politie surveilleerde als vanouds in de straten en de mensen hervatten hun werk." *(Ben Endlich (Batavia, 1916-Haarlem 2006) tegen Nanda van der Zee in 'De oorlog na de oorlog, 2006, p.56-58.)*

***)** Volgens de historica Nanda van der Zee wees niets erop dat de Duitsers vóór de inval van plan waren een civiel bestuur in Nederland te vestigen. Door artikel 21 van de grondwet te overtreden had de Nederlandse regering zichzelf in feite opgeheven. Seyss-Inquart kon op

die manier als Rijksstadhouder de plaats van Wilhelmina overnemen. *(Bron: Nanda van der Zee, De Groene Amsterdammer, 14 mei 1997.)*

Door de onwettige 'zetelverplaatsing' naar Engeland kreeg Nederland dus naast een militaire bezetting tevens een Duits burgerlijk bestuur onder Seyss-Inquart dat extra noodlottig is geworden voor het joodse deel van de Nederlandse bevolking.

In België en Denemarken – waar de vorsten wel op hun post zijn gebleven – heeft het overgrote deel van de joden de oorlog overleefd. In België was dit 90% van de Belgische- en 60% van de buitenlandse joden (meest afkomstig uit Duitsland en Centraal Europa). Mede door toedoen van de Deense koning heeft in Denemarken zelfs 99% van de joden de oorlog overleefd. *(Bronnen: I. Gutman, 'Encyclopedia of the Holocaust' en Nanda van der Zee, De Groene Amsterdammer, 14 mei 1997.)*

Dit in tegenstelling tot Nederland, waar maar 20% van de joden de oorlog heeft overleefd. België en Denemarken kenden dan ook geen 'Westerbork'.

Klik **HIER** voor meer bijzonderheden over de niet gevluchte Deense koning.

Bijlagen

Zoals ik reeds heb vermeld, heeft koningin Wilhelmina met haar vlucht naar Londen op 13 mei 1940 haar eed op de grondwet geschonden (dus in feite geabdiceerd). Artikel 21 van de grondwet verbood namelijk dat de zetel van de regering buiten het rijk zou worden geplaatst. Door artikel 21 van de grondwet te overtreden had ook de Nederlandse regering zichzelf in feite opgeheven. Dit artikel stamt overigens al uit 1815. Toen heette het nog artikel 29. In 1848 is het gewijzigd in artikel

26 en in 1917 in artikel 21. Met de grondwetsherziening in 1983 is het artikel pas geschrapt.

JAARBOEK VAN 1815. 57

bij het vorig artikel is aangewezen, eenen Opvolger voor. DeGrondwet. (Nederl. Staatsc. no. 204.)

26. De Staten-Generaal deze voordragt hebbende goedgekeurd, brengt de Koning dien Opvolger ter kennis van den volke, op de wijze waarop de wetten worden afgekondigd, en doet denzelven plegtiglijk uitroepen.

27. Indien zulk een Opvolger niet mogt benoemd zijn, vóór het overlijden van den Koning, zullen de Staten-Generaal, vergaderd en zamengesteld als bij art. 24, eenen Opvolger benoemen en plegtiglijk uitroepen.

28. In de gevallen, bij art. 22, 23, 24, 25 en 27 omschreven, wordt de Troonopvolging geregeld naar de bepalingen van art. 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 en 20.

29. De Koning der Nederlanden kan geene vreemde kroon dragen.

In geen geval kan de zetel van de regering buiten het rijk worden verplaatst.

Prof. A.A.H. Struycken
Het Staatsrecht van het Koninkrijk der Nederlanden, 1928, pagina 351

ZETELVERPLAATSING DOOR DE REGEERING

De strekking der bepaling is niet, den Koning te verbieden tijdelijk het land te verlaten, noch zelfs in den vreemde regeeringsstukken te onderteekenen, maar om te verhinderen, dat hij de regeeringsorganen, welker medewerking hij ter vervulling zijner taak behoeft, tijdelijk of voorgoed naar het buitenland verplaatst; in onzen tijd zal daarbij te denken zijn aan het Kabinet der Koningin, de Departementen van Algemeen Bestuur en den Raad van State, waarvan de plaats van vestiging aan den Koning ter bepaling is overgelaten. De opzet in 1815 was ongetwijfeld ook, te verhinderen, dat de Staten-Generaal ooit in een vreemd land zouden kunnen vergaderen.

Zie rechts onderaan:

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT

VAN ZONDAG 16 EN MAANDAG 17 APRIL 1848, N°. 92.

ONTWERP van Gewijzigde Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het Rijk en deszelfs inwoners.

Art. 1. Het grondgebied van het koninkrijk der Nederlanden in Europa bestaat uit de provincien: Noordbraband, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Vriesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het hertogdom Limburg.

Op het hertogdom Limburg is de Grondwet toepasselijk, behoudens de regten van het duitsche verbond.

Art. 2. De wet kan het getal der provincien, gelijk der plaatselijke gemeenten, verminderen of vermeerderen.

De grenzen van den Staat, van de provincien en gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

Art. 3. Allen, die zich op het grondgebied van het rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op beschermming van persoon en goederen.

De werking van dezen regel kan, met opzigt tot vreemdelingen, in buitengewone omstandigheden, voor zekeren tijd worden geschorst door eene wet, die den Koning met zulk eene magt over de vreemdelingen bekleedt, als noodig schijnt.

De Koning kan verdragen met vreemde Mogendheden sluiten over uitlevering van vreemdelingen, opgesisscht van wege geregtelijke vervolging.

De wet bepaalt echter de algemeene voorwaarden, op welke dergelijke verdragen mogen worden aangegaan, en inzonderheid de misdrijven, uit hoofde van wier vervolging de Koning zich tot uitlevering kan verbinden.

Art. 4. De oefening der burgerlijke regten wordt bij de wet bepaald.

Art. 5. Om staatsburgerlijke en andere burgerschapsregten te hebben moet men nederlander zijn.

Art. 6. Alle nederlanders zijn gelijkelijk tot alle landsbedieningen benoembaar.

Vreemdelingen zijn niet benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet.

Art. 7. De wet verklaart wie nederlanders zijn.

De vreemdeling wordt niet dan bij eene wet genaturaliseerd.

Art. 8. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren.

Art. 9. Ieder ingezeten heeft het regt om verzoeken aan de be-

hem zijne naaste bloedverwante, mits van den koninklijken huize zijnde, op, en wordt meede, bij vóóroverlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

Art. 19. Wanneer eene vrouw de kroon in een ander huis heeft overgebragt, treedt dit huis in alle regten van het oorspronkelijk stamhuis, en de vorige artikelen zijn op hetzelve toepasselijk, met dat gevolg, dat haar mannelijk oir vóór alle vrouwen of vrouwelijke afstammelingen erft, en geene andere lijn geroepen wordt, zoo lang iemand van hare nakomelingen in leven is.

Art. 20. Eene Prinses, buiten toestemming der Statengeneraal een huwelijk hebbende aangegaan, heeft geen regt tot de kroon.

Eene Koningin, buiten die toestemming een huwelijk aangaande, doet afstand van de kroon.

Art. 21. Bij ontstentenis van nakomelingschap uit den tegenwoordigen Koning Willem Frederik van Oranje-Nassau, gaat de kroon over aan deszelfs zuster, Prinses Frederika Louisa Wilhelmina van Oranje, douairière van wijlen Carel George August, Erfprins van Brunswijk-Luneburg, of hare wettige nakomelingen, uit zoodanig nader huwelijk, als door dezelve, overeenkomstig art. 12, mogt worden aangegaan.

Art. 22. Indien ook de wettige nakomelingschap van deze vorstin ontbreekt, gaat het erfregt over op het wettig mannelijk oir van Prinses Carolina van Oranje, zuster van wijlen Prins Willem den Vijfden, en gemalin van wijlen den Prins van Nassau-Weilburg, insgelijks bij regt van eerstgeboorte en representatie.

Art. 23. Wanneer bijzondere omstandigheden eenige veranderingen in de opvolging van den troon mogten noodzakelijk maken, wordt het voorstel, daartoe strekkende, behandeld op de wijze, ten aanzien van verandering in de Grondwet bij artt. 185, 186 en 187 voorgeschreven.

Art. 24. Hetzelfde vindt plaats, wanneer er geen bevoegde opvolger, naar deze Grondwet, mogt bestaan.

Mogt de opvolger niet zijn benoemd of ontbreken bij overlijden des Konings, dan benoemen de Statengeneraal, zamengesteld als bij het vorig artikel is aangewezen, alleen.

Art. 25. In de gevallen, bij artt. 21, 22, 23 en 24 omschreven, wordt de troonopvolging geregeld naar de bepalingen van artt. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

Art. 26. De Koning der Nederlanden kan geene vreemde kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg.

In geen geval kan de zetel der regering buiten het rijk worden verplaatst.

(Tijdens de grondwetsherziening van 1922 was al eens ter discussie gesteld of het wenselijk was om de mogelijkheid tot verplaatsing van de regeringszetel buiten het Rijk in tijd van nood in de grondwet op te nemen. De toenmalige regering vond het echter niet nodig om artikel 21 hierover aan te passen.)

Wijziging grondwet 1983

De huidige Grondwet bepaalt in artikel 21, tweede lid: "In geen geval kan de zetel der regering buiten het Rijk worden verplaatst". Wij zijn van oordeel dat onder de huidige omstandigheden aan dit voorschrift geen reële betekenis meer kan worden toegekend.

De commissie-Van Schaik stelde reeds in 1954 voor het tweede lid van artikel 21 van de Grondwet te schrappen.

Het Vaderland, 14 mei 1940

ONZE GEHEELE REGEERING IN LONDEN

19 Personen per oorlogsschip overgestoken

Uit Londen meldt Reuter: De leden van de Nederlandsche Regeering werden bij aankomst te Londen hedenmorgen verwelkomd door Sir John Monck, als vertegenwoordiger van Lord Halifax en door de leden van de Nederlandsche legatie. De Nederlandsche minister van Justitie verklaarde aan journalisten, dat de geheele Regeering, bestaande uit negentien personen in een Engelsch oorlogschip naar Engeland was gekomen.

Over de jodentransporten, de NS en de Londense ballingenregeringIn "Geen categorie"

Het stoomloodsvaartuig 19 op 11 mei 1940In "Geen categorie"

1943: Gevluchte Nederlandse regering in Londen wilde geen joden op hoge regeringspositiesIn "Geen categorie"

One thought on "De ongrondwettige vlucht van koningin Wilhelmina en haar regering (mei 1940)"

17 februari 1950

In de Vredestichter schreef Pootjes: „Ik ken geen Koningin Juliana, ik ken de Nederlandse prinses Juliana, die de wet heeft overtreden".

Maandblad voor Economie en Staatkunde
15 mei 1941

Den veertienden Mei is het een jaar geleden, dat de Nederlandsche regeering het grondgebied van Nederland verliet en dat de Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, de generaal Winkelman, zich opwierp als hoogste civiele gezagsdrager hier te lande.

Wij veroorloven ons in het kort het verloop der gebeurtenissen na te gaan. Toen op den veertienden Mei 1940 de regeering naar Engeland vluchtte, had dit, daar artikel 21, 2 van de Grondwet uitdrukkelijk bepaalt:

> „In geen geval kan de zetel der Regeering buiten het Rijk worden verplaatst".

en artikel 2, 2 aldus luidt:

> „Waar in de volgende artikelen het Rijk wordt genoemd, wordt alleen het Rijk in Europa bedoeld",

tot gevolg, dat zij als zoodanig ophield te bestaan. Denzelfden dag werd in de dagbladen een proclamatie van de Koningin afgedrukt waarin onder meer het volgende voorkwam:

> „. . . .den zetel der Regeering te verplaatsen naar het buitenland voor zoolang als onvermijdelijk, en met de bedoeling Ons terstond weer in Nederland te vestigen zoodra zulks maar eenigszins kan.
> . . . .De militaire overheid, en in hoogste ressort de opperbevelhebber van Land- en Zeemacht beoordeelt thans welke maatregelen in militair opzicht noodig en verantwoord zijn."

De aandacht zij erop gevestigd, dat deze proclamatie niet in het Staatsblad is gepubliceerd, hoewel art. 2 van het Besluit van den Souvereinen Vorst van 18 December 1813 bepaalt:

> „In het Staatsblad zullen geplaatst worden alle wetten, proclamatiën, publicatiën en voorts zoodanige besluiten van den Souverein als waarvan de publiekmaking noodig of nuttig wordt geoordeeld."

Na de oorlog was kritiek op de Londense regering strafbaar. Zelfs als men verwees naar artikel 21.

19 januari 1950

Pleegde prof. Pootjes majesteitsschennis?

Hij is toerekeningsvatbaar

Tegen de 58-jarige „professor" Joh. Wilh. Pootjes uit Hilversum is een dagvaarding uitgebracht, waarin hij van majesteitsschennis wordt beschuldigd.

Inmiddels heeft zijn raadsman, mr Benno Stokvis, de rechtbank verzocht zijn cliënt uit de voorlopige hechtenis te ontslaan. Hij zit namelijk al vijf maanden gevangen.

De rechtbank heeft op dit verzoek nog niet beslist. Mr Stokvis heeft een borgsom van f 10.000 voorgesteld, met de voorwaarde, dat prof. Pootjes zich tot na het vonnis van publicaties zal onthouden.

De heer Pootjes noemt zich hoogleraar in de hogere jurisdictie aan de bijzondere hogeschool van cultusvrije Christusbelijders te Hilversum.

In een brochure stelt prof. Pootjes, dat de Londense regering art. 21 van de grondwet geschonden heeft, dat luidt: „In geen geval kan de zetel der regering buiten het Rijk worden verplaatst."

Een rapport van directeur van de Valeriuskliniek te Amsterdam, dr S. P. Tammerons Bakker, noemt hem toerekeningsvatbaar.

1. *Anne* 29 augustus 2015 om 23:12 Ik vind het schandalig dat de koninklijke familie zo de hand boven het hoofd wordt gehouden terwijl ze de wet overtraden! En wel de vlucht naar Engeland in mei 1940 bij de Duitse inval. Uit hoofden van Wikipedia de vrije Encyclopedie wordt dit als landverraad beschouwd! Terwijl Anton Mussert voor zijn aandeel tijdens de oorlog wel hiervoor werd berecht?

http://hetuurvandewaarheid.info/2011/01/17/landverraders-van-oranje-3/

https://tegenlichters.wordpress.com/2012/04/13/vlucht-voor-volk-en-vaderland/